

Tai ne retorinis klausimas. Tai esminis klausimas: **kas ir kodėl iki šiol nekenčia Lietuvos prezidento Antano Smetonos?** Nes reguliariai tai žiniasklaidoje, tai kituose komunikacijos priemonėse „išmetama“ iki koptumo šlykšti dezinformacija ar net atviras melas apie Prezidento Antano Smetonos laikų Lietuvą.

Nuo to meto, kai sovietai okupavo Lietuvą ir savo vietininku paskyrė lietuvių tautos išdaviką Justą Paleckį, praėjo 76 metai! Pusę amžiaus Tauta kentė sovietinį jungą ir pagal Maskvos komandą besikeičiančių vietininkų – pirmųjų kompartijos sekretorių ir taip vadinamos aukščiausiosios tarybos pirmininkų – savivalę.

Nepastebimai prabėgo ir Atkurtos Nepriklausomos Lietuvos daugiau nei ketvirtis amžiaus. O Antanas Smetona vis dergiamas. Netgi dabar, kai oficialiai atsikratėme „buvusiųjų ir nepažuvusiųjų“ viešpatavimo. Taigi, „fašistas ir kraugerys“ per šešiolika prezidentavimo metų „nustekeno“ Lietuvą. Tai kodėl ji tapo viena pirmaujančių Europoje žemės ūkyje, aukštosios mokyklos išugdė pasaulinio lygio inžinierius, gydytojus, diplomatus? Iki šiol pasaulį savo modernumu stebina ligoninės pastatas Žaliakalnyje, o laikinoji sostinė Kaunas iš apšiurusio carinės Rusijos užkampio tapo vienu moderniausių architektūriniais sprendimais miestų. Ir visų svarbiausia – išaugo tokia patriotų karta, kad nei prabėgus 10 metų po Antrojo pasaulinio karo pabaigos vyko žūtbūtinis partizaninis karas su sovietiniais okupantais ir kolaborantais.

Taigi kodėl Prezidentui Antanui Smetonai vis prikišami tariamai „krivino“ 1926 metų gruodžio 17 dienos perversmo įvykiai? Juk buvo sušaudyti tik patys aršiausi Lietuvos išdavikai keturi komunistai, už antivalstybinę veiklą kalėjime dažnai tupėjo Antanas Sniečkus, Mečys Gedvilas. Prisiminkime to meto įvykius Lenkijoje, kai kūrėsi valstybė. Kiek ten sunaikinta komunistuojančių ir Rusijos agentų, kurie siekė komunistinės santvarkos?

Todėl, kad, kaip labai taikliai pasakė istorikas Algimantas Kasparavičius, „Tačiau pasvarstykite ir apie tai, kodėl kariuomenė ir karininkija nuo pat K.Griniaus premjeravimo laikų iki 1926 metų buvo nepatenkinta susiklosčiusia situacija. Kažkodėl visi pamiršta, kad Vilnių praradome, kai premjeras buvo K. Grinius. Kitas dalykas - 1926 metų rugsėjo mėnesį atsinaujino tai, ką Alfonsas Eidintas vadina „Maskvos sfinksu“. Tuo metu M. Sleževičius vėl užmynė ant to paties grėblio, nuo kurio nukentėjo K. Grinius 1920-1921 metais. Jis važinėjo į Maskvą ir sudarinėjo sutartį, išduodančią valstybės interesus! Tai gi medžiagos pakaktų penkioms apkaltoms, jeigu to meto situaciją palygintume su XXI a. pradžios įvykiais mūsų valstybėje.“ (žurnalas „Kultūros barai“ Nr.12., 2006-12-31).

Kodėl dabar, kai tuoj įvyks konferencija, skirta TAUTINĖS PREZIDENTINĖS LIETUVOS KŪRIMO (1926-12-17) 90 METŲ SUKAKTIES PAMINĖJIMUI, kai esant tokiai sudėtingai geopolitinei situacijai, kai Kremliaus propagandos ir dezinformacijos mašina visu jėga dergia Lietuvą, o galvas vėl kelia paleckininkų ir jos atmainų šutvės, kai ne itin aišku, kur pasuks Lietuva, Istorinės Prezidentūros Kaune sodelyje parodyta tokio provokuojančio turinio muzikinė – literatūrinė kompozicija? Anot šios kompozicijos autorių atrodytų, kad K.Griniaus prisiminimuose nėra nieko pozityvaus, nėra to meto objektyvaus politinės situacijos vertinimo. Tik vien „krivinasis perversmas“. Kuo būtų tapusi Lietuva, kai 1926 metais bolševikai jau buvo užmetusi kilpą ant Lietuvos, ir visai nedaug trūko ją galutinai užveržti?

P.S. užkadrinių tekstų intarpamspanaudotos 2006-12-31 d. „Kultūros barai“ Nr. 12 išspausdintos istorikų diskusijų ištraukos.